

Limba și literatura română

– ghid complet pentru Bacalaureat –

Booklet

București, 2022

NOȚIUNI TEORETICE	6
TESTUL 1 SII text poetic; SIII Ideologia promovată de criticismul junimist	38
TESTUL 2 SII text narativ; SIII Particularități ale unei arte poetice moderniste (<i>Joc secund</i> de Ion Barbu)	40
TESTUL 3 SII text dramatic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-o comedie de I.L. Caragiale (<i>O scrisoare pierdută</i> – Zoe Trahanache)	42
TESTUL 4 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic simbolist (<i>Plumb</i> de George Bacovia)	44
TESTUL 5 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic (<i>Iona</i> de Marin Sorescu)	46
TESTUL 6 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic (<i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> de Camil Petrescu – Ștefan Gheorghidiu)	48
TESTUL 7 SII text narativ; SIII Particularități ale unui roman al experienței (<i>Maitreyi</i> de Mircea Eliade)	50
TESTUL 8 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text poetic de Nichita Stănescu (<i>Leoaică tânără, iubirea</i>)	52
TESTUL 9 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic tradiționalist (<i>Aci sosi pe vremuri</i> de Ion Pillat)	54
TESTUL 10 SII text dramatic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă (<i>Povestea lui Harap-Alb</i> – Harap-Alb)	56
TESTUL 11 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ de Ion Creangă (<i>Povestea lui Harap-Alb</i>)	58
TESTUL 12 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de Ioan Slavici (<i>Moara cu noroc</i>)	60
TESTUL 13 SII text narativ; SIII Particularități ale unui text narativ de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	62
TESTUL 14 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	64
TESTUL 15 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu (<i>Baltagul</i> – Vitoria)	66
TESTUL 16 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i> – Otilia)	68
TESTUL 17 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	70
TESTUL 18 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ioan Slavici (<i>Moara cu noroc</i> – Ghiță)	72
TESTUL 19 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i>)	74
TESTUL 20 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i> – Otilia)	76
TESTUL 21 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	78
TESTUL 22 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ de Mihail Sadoveanu (<i>Baltagul</i>)	80
TESTUL 23 SII text dramatic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă (<i>Harap-Alb</i>)	82
TESTUL 24 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu (<i>Baltagul</i> – Vitoria)	84
TESTUL 25 SII text poetic; SIII Ideologia promovată de revista <i>Dacia literară</i>	86
TESTUL 26 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un basm cult studiat (<i>Povestea lui Harap-Alb</i> de Ion Creangă – Harap-Alb)	88
TESTUL 27 SII text narativ; SIII Relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței (<i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> de Camil Petrescu sau <i>Maitreyi</i> de Mircea Eliade)	90
TESTUL 28 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i>)	92
TESTUL 29 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman de Marin Preda (<i>Moromeții</i> – Ilie Moromete)	94
TESTUL 30 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic de Mihai Eminescu (<i>Luceafărul</i>)	96
TESTUL 31 SII text narativ; SIII Direcția modernistă promovată de Eugen Lovinescu, prin referire la romanul <i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> de Camil Petrescu	98
TESTUL 32 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text dramatic studiat (<i>Iona</i> de Marin Sorescu)	100
TESTUL 33 SII text dramatic; SIII Particularități ale unei comedii studiate (<i>O scrisoare pierdută</i> de I.L. Caragiale)	102
TESTUL 34 SII text narativ; SIII Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei interbelice (<i>Flori de mucigai</i> de Tudor Arghezi, <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i> de Lucian Blaga, <i>Riga Crypto și Iapona Enigel</i> de Ion Barbu sau <i>Testament</i> de Tudor Arghezi)	104
TESTUL 35 SII text poetic; SIII Relația dintre două personaje dintr-un text dramatic de I.L. Caragiale (<i>O scrisoare pierdută</i>)	106

TESTUL 36* SII text poetic; SIII Particularități ale unui roman scris după 1980 (<i>Femeia în roșu</i> de Mircea Nedelciu, Adriana Babeți și Mircea Mihăieș).....	108
TESTUL 37 SII text poetic; SIII Particularități ale unui roman de Camil Petrescu (<i>Patul lui Procust</i>).....	110
TESTUL 38* SII text dramatic; Particularități de construcție a unui personaj dintr-o dramă studiată (<i>Meșterul Manole</i> de Lucian Blaga).....	112
TESTUL 39 SII text poetic; SIII Particularități ale unui basm cult de Ion Creangă (<i>Povestea lui Harap-Alb</i>).....	114
TESTUL 40* SII text narativ; SIII Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei „prelungiri ale romantismului și clasicismului” (<i>Rugăciune</i> de Octavian Goga).....	116
TESTUL 41 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de Ioan Slavici.....	118
TESTUL 42 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de Ion Creangă.....	120
TESTUL 43 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu.....	122
TESTUL 44 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de Mihail Sadoveanu.....	124
TESTUL 45 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu.....	126
TESTUL 46 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman de Liviu Rebreanu.....	128
TESTUL 47 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ioan Slavici.....	130
TESTUL 48 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă.....	132
TESTUL 49 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu.....	134
TESTUL 50 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu.....	136
TESTUL 51 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Camil Petrescu.....	138
TESTUL 52 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă.....	140
TESTUL 53 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Marin Preda.....	142
TESTUL 54 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu.....	144
TESTUL 55 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu.....	146
TESTUL 56* SII text dramatic; SIII Particularități ale unei drame postbelice studiate.....	148
TESTUL 57 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-o comedie de I.L. Caragiale.....	150
TESTUL 58 SII text narativ; SIII Particularități ale unui text narativ scris între anii 1960 și 1980.....	152
TESTUL 59 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic simbolist studiat.....	154
TESTUL 60* SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-o dramă postbelică studiată.....	156
TESTUL 61 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic sau al experienței studiat.....	158
TESTUL 62 SII text poetic; SIII Relația dintre două personaje dintr-o nuvelă studiată.....	160
TESTUL 63 SII text poetic; SIII Relația dintre incipit și final dintr-un text narativ studiat.....	162
TESTUL 64 SII text descriptiv; SIII Particularități ale unui roman psihologic studiat.....	164
TESTUL 65 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman postbelic studiat.....	166
TESTUL 66 SII text dramatic; SIII Condiția femeii într-o comedie studiată.....	168
TESTUL 67 SII text poetic; SIII Tema iubirii într-un text poetic studiat.....	170
TESTUL 68 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ realist studiat.....	172
TESTUL 69 SII text poetic; SIII Particularități ale unei nuvele studiate.....	174
TESTUL 70* SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text poetic studiat, aparținând perioadei „prelungiri ale romantismului și clasicismului”.....	176
TESTUL 71 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ aparținând, la alegere, lui Mihail Sadoveanu sau Marin Preda.....	178
TESTUL 72 SII text poetic; SIII Relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței studiat.....	180

NOTĂ!

Testele pot fi lucrate atât de elevii de la profilul real, cât și de cei de la profilul umanist, excepție făcând subiectul al III-lea al testelor notate cu asterisc, care se adresează exclusiv elevilor de la profilul umanist.

RĂSPUNSURI	182
TESTUL 1 SII text poetic; SIII Ideologia promovată de criticismul junimist	182
TESTUL 2 SII text narativ; SIII Particularități ale unei arte poetice moderniste (<i>Joc secund</i> de Ion Barbu)	184
TESTUL 3 SII text dramatic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-o comedie de I.L. Caragiale (<i>O scrisoare pierdută</i> – Zoe Trahanache)	186
TESTUL 4 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic simbolist (<i>Plumb</i> de George Bacovia)	188
TESTUL 5 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic (<i>Iona</i> de Marin Sorescu)	190
TESTUL 6 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman psihologic (<i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> de Camil Petrescu – Ștefan Gheorghidiu)	192
TESTUL 7 SII text narativ; SIII Particularități ale unui roman al experienței (<i>Maitreyi</i> de Mircea Eliade)	194
TESTUL 8 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text poetic de Nichita Stănescu (<i>Leoaică tânără, iubirea</i>)	196
TESTUL 9 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic tradiționalist (<i>Acți sosit pe vremuri</i> de Ion Pillat)	197
TESTUL 10 SII text dramatic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă (<i>Povestea lui Harap-Alb</i> – Harap-Alb)	199
TESTUL 11 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ de Ion Creangă (<i>Povestea lui Harap-Alb</i>)	201
TESTUL 12 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de Ioan Slavici (<i>Moara cu noroc</i>)	203
TESTUL 13 SII text narativ; SIII Particularități ale unui text narativ de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	206
TESTUL 14 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	207
TESTUL 15 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu (<i>Baltagul</i> – Vitoria)	209
TESTUL 16 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i> – Otilia)	212
TESTUL 17 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	214
TESTUL 18 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ioan Slavici (<i>Moara cu noroc</i> – Ghiță)	216
TESTUL 19 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i>)	218
TESTUL 20 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i> – Otilia)	220
TESTUL 21 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Liviu Rebreanu (<i>Ion</i>)	222
TESTUL 22 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text narativ de Mihail Sadoveanu (<i>Baltagul</i>)	224
TESTUL 23 SII text dramatic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Ion Creangă (<i>Harap-Alb</i>)	226
TESTUL 24 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ de Mihail Sadoveanu (<i>Baltagul</i> – Vitoria)	229
TESTUL 25 SII text poetic; SIII Ideologia promovată de revista <i>Dacia literară</i>	231
TESTUL 26 SII text narativ; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un basm cult studiat (<i>Povestea lui Harap-Alb</i> de Ion Creangă – Harap-Alb)	233
TESTUL 27 SII text narativ; SIII Relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței (<i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> de Camil Petrescu sau <i>Maitreyi</i> de Mircea Eliade)	235
TESTUL 28 SII text dramatic; SIII Particularități ale unui text narativ de G. Călinescu (<i>Enigma Otiliei</i>)	239
TESTUL 29 SII text poetic; SIII Particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman de Marin Preda (<i>Moromeții</i> – Ilie Moromete)	241
TESTUL 30 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text poetic de Mihai Eminescu (<i>Luceafărul</i>)	244
TESTUL 31 SII text narativ; SIII Direcția modernistă promovată de Eugen Lovinescu, prin referire la romanul <i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> de Camil Petrescu	246
TESTUL 32 SII text poetic; SIII Particularități ale unui text dramatic studiat (<i>Iona</i> de Marin Sorescu)	249
TESTUL 33 SII text dramatic; SIII Particularități ale unei comedii studiate (<i>O scrisoare pierdută</i> de I.L. Caragiale)	251
TESTUL 34 SII text narativ; SIII Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei interbelice (<i>Flori de mușgai</i> de Tudor Arghezi, <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i> de Lucian Blaga, <i>Riga Crypto și Iapona Enigel</i> de Ion Barbu sau <i>Testament</i> de Tudor Arghezi)	254
TESTUL 35 SII text poetic; SIII Relația dintre două personaje dintr-un text dramatic de I.L. Caragiale (<i>O scrisoare pierdută</i>)	260
TESTUL 36* SII text poetic; SIII Particularități ale unui roman scris după 1980 (<i>Femeia în roșu</i> de Mircea Nedelciu, Adriana Babeți și Mircea Mihăieș)	262
TESTUL 37 SII text poetic; SIII Particularități ale unui roman de Camil Petrescu (<i>Patul lui Procust</i>)	264
TESTUL 38* SII text dramatic; Particularități de construcție a unui personaj dintr-o dramă studiată (<i>Meșterul Manole</i> de Lucian Blaga)	266
TESTUL 39 SII text poetic; SIII Particularități ale unui basm cult de Ion Creangă (<i>Povestea lui Harap-Alb</i>)	268
TESTUL 40* SII text narativ; SIII Particularități ale unui text poetic aparținând perioadei „prelungiri ale romantismului și clasicismului” (<i>Rugăciune</i> de Octavian Goga)	270

UMANISMUL EUROPEAN

Etapa culturală denumită umanism este strâns legată de întreaga mișcare a Renașterii europene.

Caracteristici	Reprezentanți
• pune în centrul preocupărilor omul și valorile sale; • datorată dezvoltării burgheziei și orașelor, această nouă concepție se desprinde de cenzura puternică a bisericii, iar cărturarul nu mai este, ca în Evul Mediu, doar clericul, ci laicul; • crede în libertatea, perfectibilitatea și demnitatea omului, capabil de a descoperi adevărurile despre sine și despre lume; • accentul cade pe rațiune; • idealul umanist este <i>Uomo Universale</i>, personalitatea creatoare capabilă să se afirme în mai multe domenii, să fie simultan savant, muzician, poet, matematician, pictor (una dintre aceste personalități fiind Leonardo da Vinci).	Italia: Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio, Ludovico Ariosto, Michelangelo Buonarroti, Niccolo Machiavelli; Franța: François Rabelais, Michel de Montaigne, Pierre de Ronsard; Anglia: Francis Bacon, Thomas Morus, William Shakespeare; Țările de Jos: Erasmus din Rotterdam; Spania: Miguel de Cervantes, Luis de Góngora y Argote, Lope de Vega, Pedro Calderón de la Barca; La noi: Nicolaus Olahus, Nicolae Milescu Spătarul, Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir.

ILUMINISMUL

Iluminismul este un curent ideologic și cultural care se manifestă în secolul al XVIII-lea, prefigurat de *Declarația drepturilor omului și cetățeanului* (1789); prin iluminism se prelungesc ideile renaștentiste, cu accent pe importanța rațiunii în cunoaștere și pe emanciparea oamenilor prin cultură.

Caracteristici	Reprezentanți
• are un pronunțat caracter laic și anticlerical; • accentul cade pe valorile rațiunii; • militează pentru eliberarea spiritului de orice prejudecată; • pledează pentru iluminarea maselor populare, pentru emanciparea poporului prin cultură; • acordă interes libertăților spirituale și naționale; • are caracter antifeudal și antidespotic; • apelează adesea la ironie, satiră; • condamnă orice formă de violență, fiind acceptată doar dezbaterea de idei.	Franța: Denis Diderot, Jean le Rond D'Alembert, Jean-Jacques Rousseau, Voltaire, Montesquieu; Anglia: Jonathan Swift, Daniel Defoe; Germania: G.E. Lessing, Johann Wolfgang Goethe, Immanuel Kant; La noi: Samuil Micu, Petru Maior, Dinicu Golescu, Ioan Budai-Deleanu, Gheorghe Șincai.

ROMANTISMUL EUROPEAN

În prima accepție a termenului, romantismul este un curent literar dezvoltat în Europa la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în primele decenii ale secolului al XIX-lea, apărut ca o reacție împotriva clasicismului.

Caracteristici	Reprezentanți
- afirmarea originalității și a libertății de creație; reacție împotriva ierarhiei genurilor și a doctinelor clasice ale obiectivității și imitației; - domeniile de creație predilecte: lirica și drama; - revalorificarea afectivității; - reașezarea eului în centrul lumii; - trecerea de la rațional spre zonele tainice ale sufletului; - cultivarea tainei, tenebrelor, demonicului; - predilecția pentru mit și simbol; - surse de inspirație: folclorul, istoria, natura; - contemplarea spațiului cosmic (infini); - respingerea prezentului fad și decadent (romanticii caută universuri compensatorii: fie se întorc spre trecut, mai cu seamă spre Evul Mediu, fie se cufundă în lumea visului, a reveriei și a iubirii); - cultivarea stărilor de melancolie, nostalgie, suferință, dar și a ironiei; - apetența pentru solitudine (eroii romantici sunt niște mari singuratici); - prezența figurilor tutelare: titanul, geniul, profetul, regele, demonul și îngerul; - la nivel stilistic, se observă folosirea frecventă a antitezei.	Germania: Heinrich Heine, Friedrich von Schiller, Friedrich Hölderlin, August Wilhelm și Friedrich Schlegel (frați) Rusia: Mihail Lermontov Anglia: Percy Bysshe Shelley, George Gordon Byron, William Wordsworth, Samuel Taylor Coleridge Franța: Victor Hugo, Alphonse de Lamartine Italia: Giacomo Leopardi La noi: Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu, Barbu Ștefănescu Delavrancea

ROMANTISMUL ROMÂNESC

La noi, romantismul s-a manifestat și în perioada pașoptistă, sub forma unui romantism care milita în primul rând pentru constituirea unei literaturi originale, în care se regăseau și elemente clasice. Dar romantismul și-a găsit expresia pleneră în lirica eminesciană, odată cu epoca următoare, a Junimii și a marilor autori din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Caracteristici
- valorificarea elementului național (folclor, natură, istorie); - caracterul militant (creația artistică este subordonată idealurilor naționale și sociale ale epocii; se urmărea mobilizarea publicului cititor pentru realizarea acestor idealuri); - caracter retoric (decurge din dimensiunea lui militantă, stilul retoric fiind o modalitate de persuasiune); - eclectismul stilistic (romantismul românesc, de la scriitorii pașoptiști și până la Eminescu, și-a integrat anumite aspecte și trăsături particulare ale clasicismului, acest amestec de clasicism și romantism fiind, după unii istorici literari, o caracteristică a romantismului târziu, numit și romantismul Biedermeier).

Particularități ale prozei romantice

- prezența unui narator implicat afectiv, ce renunță uneori (așa cum se întâmplă în proza fantastică) la atributul omniscienței;
- acțiune bogată în întâmplări neobișnuite și răsturnări de situație spectaculoase, legate cel mai adesea de ascensiunea și prăbușirea unor personaje;
- personaje excepționale, înzestrate cu calități sau defecte ieșite din comun;
- cultivarea pitorescului (pitoresc este ceea ce place ochiului, ceea ce e singular, neobișnuit);
- întrebuintarea frecventă a antitezei, atât ca procedeu compozițional, cât și ca mijloc de caracterizare a personajelor);
- limbaj care mizează pe expresivitate, bogat în figuri de stil;
- interes manifestat față de specii cum ar fi nuvela istorică și romanul istoric, nuvela fantastică și romanul fantastic, memoriile de călătorie.

Teme și motive romantice în poezia eminesciană

• Tema naturii și a iubirii:

Motive: lacul, marea, izvorul, codrul, stelele, luceafărul, noaptea, „sara-n asfințit”, teiul, nufărul, **întâlnirea** îndrăgostiților, chemarea iubitei, așteptarea înfrigurată, nostalgia, dorul, femeia-înger și femeia-demon, voluptatea suferinței.

• Tema (supratema) timpului

Motive: înserarea, trecerea inexorabilă a timpului, momentul genezei și al extincției universului, **istoria**, epocile vechi sau mitice ale lumii și ale istoriei naționale (Dacia, Egiptul antic, Evul Mediu ș.a.), **timpul sacru** al iubirii, timpul cosmic (al Luceafărului) și timpul uman-terestru.

• Tematica filosofică

Motive: călătoria cosmică, geniul (cu ipostazele: „bătrânul dascăl” din *Scrisoarea I*, tânărul voievod, **Luceafărul**, îndrăgostitul „cufundat în stele”, magul, profetul, regele, „împăratul și proletarul”), condiția umană, **viața ca vis**, **viața ca teatru**.

REALISMUL

A fost un curent literar și artistic care a început să se manifeste spre sfârșitul primei jumătăți a secolului al XIX-lea, ca o reacție împotriva romantismului.

Caracteristici	Reprezentanți
• reconstruiește la nivel ficțional o lume în toată complexitatea ei, înfățișează un tablou cât mai cuprinzător al vieții sociale, cu toate clasele sale; • este o literatură bazată pe <i>mimesis</i>, adică pe reprezentarea verosimilă a realității; • teme specifice: goana după înavuțire, căsătoria, familia; • personajele sunt oameni obișnuiți, aparținând tuturor mediilor sociale; • personajele sunt reprezentative pentru o tipologie morală (avarul, arivistul, fata bătrână, tânărul în formare etc.), dar mai cu seamă pentru o categorie socială (țărănimea, burghezia); • în caracterizarea acestor personaje se folosește tehnica detaliului, a amănuntului semnificativ; • se remarcă interesul pentru psihologia personajelor (se întrebuintează analiza psihologică); • apare principiul obiectivității (autorul realist are pretenția de a înfățișa realitatea așa cum este, fără s-o idealizeze, dar și fără s-o caricaturizeze); • naratorul este neimplicat, impersonal, omniscient și omniprezent, adesea obiectiv.	Franța: Stendhal, Honoré de Balzac, Gustave Flaubert, Guy de Maupassant Rusia: N.V. Gogol, I.S. Turgheniev, L.N. Tolstoi, F.M. Dostoievski, A.P. Cehov Anglia: Charles Dickens, W. M. Thackeray

REALISMUL ROMÂNESC	We know books
În cultura română, viziunea realistă se regăsește: • la prozatorii secolului al XIX-lea – Ioan Slavici (romanul <i>Mara</i>, nuvela realist-psihologică <i>Moara cu noroc</i>), I.L. Caragiale (nuvelele, schițele, dar și comediile); • în prima jumătate a secolului al XX-lea (Livu Rebreanu – realismul de inspirație rurală în <i>Ion</i> și <i>Răscoala</i>, realismul psihologic în <i>Pădurea spânzuraților</i>, G. Călinescu – realismul balzacian, de inspirație citadină – <i>Enigma Otiliei</i>) și în a doua jumătate, în perioada postbelică (Marin Preda – <i>Moromeții</i>).	

SIMBOLISMUL

A luat naștere în Franța, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ca reacție împotriva naturalismului și a cultului exagerat pentru formă al parnasianismului. Odată cu simbolismul începe, în plan european, poezia modernă.

Caracteristici

- preferința pentru simboluri
Atenție! Nu simbolismul descoperă virtuțile expresive ale simbolului. Acesta este o modalitate de cunoaștere și de expresie a poetilor dintotdeauna. Romanticii, de exemplu, sunt, la rândul lor, mari iubitori de simboluri.
- corespondențele: acestea sunt, de fapt, o exprimare a unor echivalențe care se stabilesc între stări interioare (trăiri, senzații, sentimente) și anumite elemente exterioare, din natură, din realitatea înconjurătoare;
- simbolistii au cultivat programatic un gen de corespondențe între tipuri diferite de senzații numite sinestezii: unui anumit sunet îi corespunde un parfum sau o culoare, iar asocierea aceasta se face spontan în conștiința poetului;
- pentru simbolști, poezia este o artă a sugestiei. A numi un lucru, spuneau acești primi poeți moderni, înseamnă a-i răpi misterul: *a-l sugera, iată visul!* (Stéphane Mallarmé). De aceea, folosesc asociații insolite, suprimă unul dintre termeni când folosesc comparația, preferă exprimările eliptice, incantațiile etc.
- muzicalitatea versurilor;
- simbolismul creează poezie în vers liber, renunțând la rigorile versificației;
- temele favorite ale poeziei simboliste: nevrozele, descompunerea universului, decadența, disoluția materiei, bolile, parfumul, florile legate întotdeauna de mister și moarte, muzica viilor și a clavecinului, obsesia morții, stările de angoasă, depresia, spleen-ul (stare nemotivată de melancolie, manifestată prin plictiseală și dezgust față de orice), disoluția sentimentelor, orașul neurastenizant și noroios, culorile cenușii, terne.

Reprezentanți

Franța:

• Paul Verlaine • Arthur Rimbaud • Stéphane Mallarmé • Jean Moréas

La noi:

• Alexandru Macedonski • George Bacovia • Ion Minulescu • Ștefan Petică • Dimitrie Anghel

Simbolismul românesc

În literatura română, cel dintâi teoretician al simbolismului a fost poetul Alexandru Macedonski. Ideile sale estetice sunt expuse în câteva articole, în care se teoretizează poetica simbolistă: *Despre logica poeziei* (1880) – cultivarea muzicalității: *arta versurilor nu este nici mai mult nici mai puțin decât arta muzicii*; sugestia, inefabilul: *poezia convinge pentru că tot ce este frumos ni se impune fără ca nimeni să-și dea seama în ce mod și pentru ce*; *Poezia viitorului* (1892) – veritabil manifest simbolist. Poezia lui Macedonski este, însă, la confluența a două mari curente: romantism și simbolism.

Poet, prozator și dramaturg, Ion Minulescu a jucat un rol însemnat în impunerea și popularizarea literaturii simboliste. Opera sa cuprinde mai multe volume de versuri, de o muzicalitate deosebită.

Un alt nume important al simbolismului românesc este George Bacovia, care scrie în primele decenii ale secolului al XX-lea.

Este o tendință generală care se manifestă în literatura și arta universală, începând din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și până după al Doilea Război Mondial, când va fi continuată de postmodernism. În poezie, se consideră că anul de naștere al liricii moderne este 1857, când Charles Baudelaire publică *Florile răului*.

Caracteristici

- se definește în opoziție cu tradiția care apără un anumit ideal de frumusețe neschimbător și transcendent, modernismul însemnând *noul, schimbarea, diferența*;
- ruptura de tradiție și, adesea, revolta împotriva moștenirii creștine;
- artistul modern caută „caracterul frumosului actual”, tocmai de aceea accentul cade pe *originalitate*;
- instaurarea *artificialului* și eliminarea *naturalului*: referințele noilor artiști sunt la lumea marilor orașe, la epoca tehnicii;
- arta este un construct al *imaginației*;
- inaderența la real, respingerea disprețuitoare a lumii reale, de-realizarea realului (Hugo Friedrich): arta are capacitatea de a crea o lume nouă care nu mai urmează legile lumii obișnuite;
- indiferența față de gustul publicului comun (numită de Hugo Friedrich *plăcerea aristocratică de a displăcea*): autorul modernist se adresează unei elite, unor „inițiați”.

Poezia modernă

- transformarea negativului, a *urâtului* într-o categorie estetică – *estetica urâtului*;
- estetica modernă *dă un sentiment de înstrăinare, de mister și, în cele din urmă, de nefericire* (Baudelaire), cultivând un frumos în același timp infernal și divin;
- se descoperă analogii și legături noi, cum ar fi cea între poezie și matematică (vezi poezia lui Ion Barbu), ceea ce duce la ermetizarea poeziei;
- predilecția pentru poezia de cunoaștere și preferința pentru artele poetice;
- există o disonanță între formă și conținut, ceea ce generează ambiguitate, aparentă incoerență, tensiuni nerezolvate etc.;
- teoria magiei limbajului și a fanteziei, cultivată mai ales de către adepții „poeziei pure”, printre care se numără Mallarmé și, la noi, Ion Barbu;
- *principiul fanteziei dictatoriale* – poetul modernist nu mai „redă”/„exprimă”, ci își propune să creeze universuri posibile;
- poezia modernă se bazează pe metaforă, de aceea a fost numită „poezia metaforei”; metafora este constituită din alăturări șocante, aparent incompatibile;
- transfigurarea realului;
- „noul limbaj” caracterizat prin: ambiguitate, limbaj metaforic, sintaxă eliptică sau contorsionată, dislocare topică, preferință pentru versul alb.

Modernismul poetic românesc

- **perioada interbelică:** poeții Tudor Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga, criticul literar Eugen Lovinescu
- **perioada postbelică:** neomodernismul generației '60 (Nichita Stănescu)

Romanul modernist (de analiză): Mircea Eliade, Camil Petrescu

Romanul de analiză s-a impus în literatura secolului al XX-lea ca o reacție împotriva romanului de tip obiectiv. Prozatorii acestui secol (influențați de psihologia și filosofia epocii) s-au arătat preocupați de analiza stărilor de conștiință și au respins convențiile prozei realiste (mai ales prezența naratorului omniscient), afirmând că acestea generează o evidentă lipsă de autenticitate.

Particularități	We know
• prezența naratorului-personaj, care relatează la persoana I și nu mai deține atributele omniscienței și onnipotenței (narațiune cu focalizare internă); • ordinea evenimentelor nu mai este cronologică; • nu mai contează lumea și faptele, ci individul și interioritatea, memoria lui; deplasarea de accent de la acțiunea propriu-zisă la viața interioară a personajelor și de la creație la analiză (în accepția dată acestor termeni de G. Ibrăileanu); • conflictul este, de obicei, psihologic; conflictul exterior are o importanță secundară sau poate lipsi; • personajele (de regulă intelectuali) au o viață sufletească de o mare bogăție și complexitate, se confruntă cu probleme de ordin moral sau existențial și își analizează permanent reacțiile; acestea acționează adesea într-un mod imprevizibil; • timpul se subiectivizează, devine „timp interior” și funcționează principiul memoriei involuntare, care face ca evenimentele să nu mai fie relatate în ordinea lor cronologică, ci într-o ordine subiectivă, așa cum sunt percepute de conștiința naratorului-personaj; • întrebuițarea unor tehnici și modalități specifice: analiza psihologică, monologul interior, fluxul conștiinței; • apare imperativul autenticității care se concretizează în estomparea limitelor dintre ficțional și nonficțional, prin abordarea unor formule cum ar fi jurnalul, memorialul, romanul epistolar sau „dosarul de existențe”; • influența noilor orientări din filosofie (Bergson, Husserl) și psihologie (Freud); • creațiile au caracterul unor „opere deschise”.	

TRADIȚIONALISMUL

Constituie, alături de modernism, una dintre direcțiile importante care s-au manifestat în literatura română dintre cele două Războaie Mondiale.

Particularități	Reprezentanți
• preocuparea pentru aspectele naționale, pentru folclor, mit și istorie; • caracter rural (cultul satului; satul este privit ca o vatră de spiritualitate); • cultivarea poeziei cu subiect religios (Vasile Voiculescu, <i>Poeme cu îngeri</i>, Ion Pillat, <i>Biserica de altădată</i>); • poezia pământului și a roadelor; • cultul străbunilor; • paseismul (valorizarea trecutului); • peisajul rural, campestru; • teme specifice: legătura omului cu pământul, legătura dintre generații, nostalgia trecutului; • asimilarea modalităților de expresie ale poeziei moderne.	Ion Pillat Adrian Maniu Vasile Voiculescu Aron Cotruș Radu Gyr

Constituie, alături de neomodernism, una dintre direcțiile importante care s-au manifestat în literatura română postbelică.

Caracteristici

- estetica postmodernistă e strâns legată de contextul extra-literar (social, economic, politic etc.);
- recuperarea ironică și parodică a trecutului, a faptelor de cultură datorate predecesorilor;
- literatura postmodernistă utilizează citatul, aluzia, colajul, pastișa, reciclarea formelor literare **vechi**;
- cultivă imprecizia și indeterminarea sensului;
- pentru postmoderni, literatura este un labirint textual de posibilități, de timpuri paralele, ei făcând **apel la epoci** trecute și la viitoare alternative;
- ironia, ludicul, experimentul;
- poezia „coboară în stradă”;
- se estompează granițele tradiționale dintre genuri și specii literare;
- printre tehnicile de creație preferate de postmoderni se află *intertextualitatea*, procedeul prin care **textul** trimite mereu la alte texte, citând fără ghilimele, preluând personaje, simboluri, fragmente, sintagme celebre **sau rescriind** pur și simplu alte texte;
- valorificarea cotidianului și a banalului.

Postmodernismul românesc

Postmodernismul este revendicat de *generația '80*:

- Mircea Cărtărescu (romanul *Orbitor*, poezie: *Levantul*, *Poeme de amor*)
- Mircea Nedelciu (proză: *Zmeura de câmpie*)
- prozatorii Cristian Teodorescu, Răzvan Petrescu și Gheorghe Crăciun, Ioan Groșan
- Simona Popescu (romanul *Exuvii*, poezie: *Xilofonul și alte poeme*)
- Ion Bogdan Lefter (critică literară)
- poetul Florin Iaru

Printre primele romane postmoderniste se află romanul colectiv *Femeia în roșu*, scris de Adriana Babeți, Mircea Mihăieș și Mircea Nedelciu.

Scriitorii au debutat în anii '80 și au încercat să impună un alt mod de a face literatură. S-a remarcat, pe bună dreptate, că în România anilor '80 nu exista o societate de consum care să ofere fundalul postmodernității (societate industrială, noile tehnologii etc.), fiind vorba, prin urmare, de un „postmodernism fără postmodernitate”.

SURSELE EXPRESIVITĂȚII POETICE

A. VALORILE STILISTICE ALE PĂRȚILOR DE VORBIRE

Expresivitatea este o valoare pe care o dobândesc în context anumite cuvinte sau construcții. Printre efectele pe care le produce, enumerăm: eufonia, valoarea afectivă, sublinierea unor idei și sentimente, concizia, evitarea repetițiilor, dinamizarea enunțului, implicarea cititorului, obținerea unor efecte de persuasiune, crearea unor imagini artistice, evidențierea, prin contrast, a unor termeni etc.

Expresivitatea poate fi spontană, în limbajul colocvial, sau deliberată, în limbajul artistic. Între aceste două paliere ale limbii există transferuri, de regulă dinspre cel familiar spre cel beletristic. De exemplu, în lirica lui Nichita Stănescu sunt fructificate valorile expresive ale unor termeni din argou, limbajul popular și cel familiar (*Zicea că i-am vrăjit nasol, / că fac mișto la parastase*).

VALORI EXPRESIVE

Substantivul

Intră frecvent în alcătuirea unor figuri de stil ca:

- metafora
Luna, o cloșcă rotundă și grasă (Mihai Eminescu);
- personificarea
Cu grele răsufile apele dorm (O. Goga);
- comparația:
Mi-e limba aspră ca de cenușă (T. Arghezi);
- epitetul:
veniți să-l lovim cu săgeată de foc!... (Șt. A. Doinaș);
- simbolul:
Dormea întors amorul meu de plumb (G. Bacovia);
- enumerația:
... căci eu iubesc / și flori și ochi și buze și morminte (Lucian Blaga);
- repetiția:
În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri (M. Eminescu);
- hiperbola:
Și vodă-i un munte (G. Coșbuc);
- mijloace fonetice:
dar lăsați-o baltă, copii: / erau steluțe în genele ei. / CORUL: Erau steluțe, erau steluțe, erau stelu-u-uțe / În ge...eeneee...leeeee... nele eeeeeeeeeee! (Mircea Cărtărescu).

Adjectivul

Folosit cu sens figurat, adjectivul are, de obicei, valoarea stilistică de *epitet* al substantivului: *Ce noapte groasă, ce noapte grea!* (T. Arghezi).

Uneori, un adjectiv poate fi simultan epitet al substantivului și al verbului: ... *biruitoare, apa se așază între maluri, potolită, netedă, ca o oglindă*. (Al. Vlahuță)

Întrucât substantivul denumește obiecte, ființe, lucruri, fenomene ale naturii, iar adjectivul, însușiri ale acestora (forme, dimensiuni, calități), acestea sunt mijloace foarte importante în reprezentarea artistică a realității prin cuvinte. De aceea, ele sunt folosite cu precădere în descrieri, portrete, tablouri. Frecvența acestora, într-un text literar, are rolul de a crea imagini artistice, cu precădere vizuale, adesea statice. Valoarea afectivă a adjectivului apare și în realizarea sa la gradele de comparație, mai ales la superlativ.

- Construcțiile exclamative:
Nu îi fie de deochi, / Ce frumoasă-i fără ochi! (T. Arghezi);
- Folosirea unor substantive cu valoare superlativă:
supărată foc;

- Repetiția adjectivului:
– se făcea că era într-o grădină frumoasă, frumoasă...
(Țugulea, fiul unchiașului și al mătușii);
- Adverbe și locuțiuni adverbiale: grozav de, minunat de, din cale afară de, nespus de;
– Era un vis misterios / și blând din cale-afară / și prea era de tot frumos / De-a trebuit să piară.
(M. Eminescu);
- Mijloace fonetice: lungirea unei vocale, repetarea unor sunete: frumooooos!

Pronumele

- Valoarea expresivă a pronumelui rezidă în manifestarea accentuată a interesului vorbitorilor față de o anumită situație sau stare:
- dativul etic (frecvent în literatura populară):
Cine mi-au văzut / și mi-au cunoscut (Miorița);
 - dativul posesiv:
Inima-mi tresărea când îl vedeam;
 - întrebuintarea cu valoare neutră:
Dă-i cu bere, dă-i cu vin! sau general: Ce ție nu-ți place, altuia nu-i facel;
 - folosirea unor locuțiuni pronominale cu intenție parodică sau ironică:
S-ar putea să fie Cine-știe-Cine... / care n-a mai fost și care vine / și se uită prin întuneric la mine / și-mi vede cugetele toate. (T. Arghezi);
 - utilizat la plural, pronumele semnifică implicarea vorbitorului într-o anumită comunitate, exprimând solidaritatea, condiția umană în general, apartenența la un grup anume etc.
- În operele lirice, pronumele de persoana I este esențial în construirea discursului, reprezentând instanța denumită *eu liric*. Pot fi considerate mărci implicite ale eului liric și formele verbale și pronominale de persoana a II-a.

Verbul

Este considerat centrul enunțului, așadar importanța lui în structurarea și dinamica discursului este fundamentală. Cu cât frecvența verbelor este mai mare, cu atât ritmul textului este mai alert, impresia de succesiune rapidă crește, precum în fragmentul de mai jos, o parabolă a relativității competiției:

Mă ajunge săgeata, mă străpunge,
Aleargă mai departe,
Fug după ea, o prind,
Alerg un timp cu ea în mână,
Îi dau drumul, o întrec,
Mă ajunge din urmă,
Mă străpunge...
Și iar o arunc...

Sunt arcu și totodată ținta.

(Marin Sorescu, *Calul alb fără splină*)

În funcție de conținutul semantic, verbele și locuțiunile verbale se pot grupa în mai multe categorii:

- verbe și locuțiuni verbale *incoative* (> fr. *inchoatif*, care exprimă începutul unei acțiuni): a începe, a debuta, a se înfiriipa, a răsări, a ieși la iveală etc.:
Iar ceru-ncepe a roti / În locul unde piere. (M. Eminescu);
- verbe și locuțiuni verbale *durative și iterative* (care exprimă ideea de durată a acțiunii și de repetiție, frecvență): a cutreiera, a dormita, a repeta, a lectura, a răzbate etc.:
Fiind băiet păduri cutreieram... (M. Eminescu);
- verbe și locuțiuni verbale *intensive* (exprimă intensitatea unei acțiuni, care se face în ritm viu, uneori încordat): a izbândi, a reuși, a se împlini etc.:
O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat! / Să nu se simtă Dumnezeu / în mine / un rob în temniță - încătușat.
(L. Blaga)
- verbe și locuțiuni verbale *eventive* (fr. *eventif*, verbe reflexive care marchează transformarea, trecerea de la o stare la alta, o schimbare în condiția subiectului): a se îmbogăți, a se ofili, a se înroși, a se îngrășa etc.:
Dintr-un bolovan coboară / Pasul tău de domnișoară (N. Stănescu)

Ca și celelalte categorii gramaticale, verbul intră în componența unor figuri de stil:

• **personificarea:**

Umbra ta, lovindu-se de ziduri (Nichita Stănescu)

• **enumerația:**

Să stăm de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte / lungi, sticloase, ca niște dălți ce despart / fluviul rece în delta fierbinte, / ziua de noapte, bazaltul de bazalt.

• **metafora:**

Prea mi-a nins și mi-a plouat, demult, / în copilăria mea cu nopți grozave (N. Stănescu)

Valori expresive ale modurilor și timpurilor verbale

1. Indicativul exprimă o acțiune sigură, reală, conferind impresia de certitudine.

Diferitele forme temporale ale indicativului dezvoltă, la rândul lor, alte nuanțe și valori expresive:

• **Prezentul:** poate sugera, în funcție de context:

– un adevăr general valabil (prezentul etern sau gnomic):

Ce e val ca valul trece (Mihai Eminescu);

– prezentul istoric, folosit în locul trecutului pentru a crea o imagine dinamică, plină de viață:

Călăreții împlu câmpul și roiesc după un semn / și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn, / Pe copite iau în fugă fața negrului pământ / Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt... (Mihai Eminescu);

– prezentul narativ sau dramatic, utilizat de un narator pentru a crea iluzia de prezent în ceea ce privește unele fapte din trecut:

și eu fuga și ea fuga, și eu fuga și ea fuga, până ce dăm cânepa toată palancă la pământ. (Ion Creangă);

– prezentul instantaneu – care marchează o acțiune începută și terminată într-un interval foarte scurt:

Marchează pentru oaspeți jucătorul cu numărul 9.

• **Imperfectul:** exprimă o acțiune trecută, cu aspect durativ, al cărei final nu este clar marcat.

Porni luceafărul. Creșteau / În cer a lui aripe, / Și căi de mii de ani treceau / În tot atâtea clipe. (Mihai Eminescu)

Imperfectul îndeplinește mai multe valori:

1. Imperfectul narativ/evocativ are o *funcție dinamic-evocativă*, proiectând un eveniment, o trăire sau o stare într-o durată nedeterminată și instituie o perspectivă subiectivă a naratorului/eului liric (*Pe atunci colindam mult prin păduri și pe dealuri*);

2. Imperfectul descriptiv actualizează în imagini plastice o realitate trecută, situând-o într-o durată indeterminată. Are o *funcție descriptiv-evocativă*, imprimând rememorării o dimensiune subiectivă, melancolică (*Ea era frumoasă ca umbra unei idei*);

3. Imperfectul iterativ – exprimă fluxul temporal, duratele ciclice, situațiile repetabile (*Vorbeau zilnic la telefon*);

4. Imperfectul oniric – creează un plan al imaginarii onirice și dă impresia de ireal a succesiunii de evenimente sau de stări și trăiri lirice. (*Se făcea că eram într-o altă țară...*)

• **Perfectul compus:** indică o acțiune trecută, încheiată, sigură, trimițând la un prezent al actului comunicării.

Și dac-a fost pețită des / E lucru tare cu-nțeles, / Dar dintr-al prinților șirag, / Câți au trecut al casei prag, / De bună seamă cel mai drag / A fost ales. (G. Coșbuc)

– perfectul compus înscrie evenimentele narate, procesele, stările sau experiențele lirice într-o durată trecută închisă, exprimând ideea finalizării unei acțiuni;

– poate avea rol în delimitarea planului naratorului (a cărui obiectivitate poate fi exprimată prin perfectul simplu) de planul personajelor, marcat subiectiv prin perfectul compus;

– în relație cu timpul narativ principal, perfectul compus poate avea un rol rezumativ sau conclusiv, reliefând caracterul ireversibil al evenimentelor;

• **Perfectul simplu:** este considerat prin excelență timpul povestirii; el desemnează evenimente recente. Este folosit regional în Oltenia, unde indică fapte petrecute în ultimele 24 de ore.

Vătavul a dat semn din steag / Și atunci porniră toți șireag / Încetinel. (G. Coșbuc)

Perfectul simplu are două valori:

1. **Narativă** – situează prim-planul evenimentelor/al momentelor relatate, al stărilor enunțate într-un trecut recent, apropiat de timpul narării;

– oferă impresia de acțiune momentană sau reliefează derularea rapidă a evenimentelor; în unele contexte epice, oferă impresia de accelerare bruscă a relatării.

Se aplecă, luă în mâini un bulgăre și-l sfărâmă între degete cu o plăcere înfricoșată. (L. Rebreanu)